Førsteblad

1.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 36 | Fylke: Sogn & Fjordane

Tilleggsspørsmålnr. | Herad: Selje

Emne: Helsing Fagter og Aatferd | Bygdelag: Barmöy

Oppskr. av: Sverre Barmen | Gard: Barmen

(adresse): Barmsund | G.nr. 76 Br.nr. 10

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Helsing fagter og Aatferd

Ja det er paa mange maater en kan helsa paa folk. Baade med röirsler og fagter:

Men en man som var et aar på Island kunde fortelle mykji om Skjikane derborte:
t d helsing. Naar islandingane mötes til Kjerke helste en ikke som her på kvarandre appi handa som man seier. Men tok kvar andre rundt halsen, og kjyste på kjinnet.
Det var en meget usmakelig Skjikk. Men på en eller annen maate skulle det betegne Venskap.

1.) Ved et nik med hovudet framover betegnet det som Ja.
Naar en rister på hovudet er det nei

8180

2) Nei ein helser ikkji paa andre en en kjenner!

3) Nei det var ikke nokon regel for kven skulle helse först.
Kom du til dömes gaaende i gaten og treffe en som stod aa prata med en anna var det din plikt som kom gaaende först aa helsa!
Ved aa letta på huva eller med haanden til luen då svarte den andre på samme maaten.

Var det gamle kjenningar og venner så haandhelste dei og sa god dag. D. en andre svara då det samme.

Skulle dei då vera nldigt höflige tok vedkommende hatten eller huva av seg og holdt den i venstre haand. Mens han haandhilste med höire haand

4.) Til bygdefolk so helsa en bere godag bort i lukta, det samme jore man kvinder og born.

5) Naar ein raaka presten so var det av med huva eller hatten en letta en litegran på hatten og sa godmorn!

8180

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

nei, det var ikke vanlig at
bygdefolk tok av seg hatten
eller hûva, dei helsa bere kort
og godt Godag godnaarn osv

Naar dei møtte embetsmen
storbonder eller Brukseigerne
då tok dei hatten av og haand
hilste

6) Nei ein holt ikke hûva under
armen eller holt den med
begge hænderne en holt den
i venstre haand ment en
hilste med høgre

7) Nei helsningsmåten var lik
om dei jikk i kvardags eller
helgaklæde

8) Vis slektningar møtte hinanden
ved kjyrkja helsa en altid
på alle som var idag baade
vagsne og born
Og det samme var naar det
kom gjestebodsfolk til gaards

9) Ja en klappa kvarandre
på oksla of som ûtryk for
venskap eller glæde

10) Ja naar en haurde kloka

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING 8180

frå kjyrkjetåarnet tok en av hatten.
Nei en veit ikkje om kva ein jore under arbeide

11) Naar en mötte likferd strauk en altid hatten eller hüva av og stod med böiet hovud til fölget var pasert.

Men eg kan ikke huske at en strauk hüva av naar en mötte Brurefylgje.

12 Nei en kan ikke huske at en bruka aa helsa paa visse ting og Dyr.

13) Ein sa Godmorn kloka 9.
morn - - - - 10
Godag ved Midagstid 12
God Midag ved ——— 12
God eftan ved nons 4.
kloken 7 god kveld
god aften kl 8.
god Natt kl 11.

14) Ja en ser det som usömelig at en helser ikke er rett t d seier godmorn mit på dagen eller om kvelden

15 Nei ein har ikke vissi svar ved slike möer

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

8180

16) Nei ungdommen er so
Slärvet med alt som oftest

17) Ja eldre folk brukte å seie
naar de kom in i et hus
Godag og guds fred i huset

Naar en kom gaaende langs
efter vegen og folk stod optatt
med arbeid.
Brúka ein aa seia Godag
og signe arbeidet
Signe strevet bytyr akúrat
det samme kvar bygdelag
har sine útrykk

Signe kvila brúka ein naar
en kjem in i et hus der
folk ligg og kviller middag

Signe laget seie en naar
en möter nokre folk i samröda

Signe maten seier ein naar
en kjem in i et hus
der folk sit og spiser.

18) Jaú naar en gjer ei god
gjerning aat gamle folk
pla dei altid seie aa velsigne
deg vesle gúten min

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
8180

19) Ja naar han kjem inn i stova helsa han og Godag på dei som er inne.

20) Ein helsa og sa eg vil snakke et paar ord med deg:

21) Ja ein brūkar, altid aa banke paa för en gaar inn baade heime og ūte Det er en stygg ūskjikk aa brūsse rett in ūten aa banke på:

22) Naar ein banka paa skūlle dei som var inne svare kom in Og so jekk en inn og helsa Godag.

23) Ja en skūlle verta staaande til en bad en sitta frampå

24) Ein skūlle ta hatten av med samme en kom in döra: ein vart staaande med hatten eller hūa i handa til ein bad ham setja seg

25) Versigod set deg ned

26) Ja var, det storframande 8180

27) So vart det fjilga og stelt i stova i ein fei. Vyrdsla i tunet og tatt på bestkla. og stilla seg opp ved döra for aa nevehelsa på den framande som kom til gaards.

28) Ja disse vart vyrsla og ara på alle maaater. Ja ein türka av stolen for ein bad sitja med.

29). Velkommen til gaards sa ein. takk svara jesten.

30) Ja naar dem eise grannkåna vitja hi so sa ein altid farvel naar ein jikk. Og den andre svara og farvel

31)

A Ein tok sine nermeste i handa til farvel. Og de som var eller skülle vare i fen ynskja den som skülle reise god tur med ynskje om snarlig jensyn

B. Vis det var langfarende og forefüll reis og en künde kanskje ikkje sjå kvar andre meir. blev det en omfavning som ein ikkje ville slippe kvarandre

32) Ja som ovenom nevnt naar en skülle langt vekk frå sine nermeste var det skjikk aa

8180
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

kjysse kvarandre til avskjil

33) Det var uansett men og kvinner born og foreldre

34) Nei ein brūka ikkje aa gi mūn til kven som helst

35) Nei denne framgaangsmåten brūka ein ikkje eller har vore her.

36) Ja det var for å syne sin takksemd for ei gaave

37) Nei det har eg verken haurt eller frett at noken har jort.

38) Dū må sūsse han eller ho

39) Ja det brūkes og har vore brūkt i ūminelige tider ein kalla det aa bytte nase

40) Det var more og faren elles alle syskjin

41) Ja ein og annen av slekta brūka det til dömmes onkler

8180

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

tanter. Ja naar in ville vere skøyigi so var det at in ville stele nase

Ein holdt over nase fremste nasespissen og so tok ein in i melom fingrane og list trekkje på

Det kalla ein å stele nase

42) Ja jeve gokjake seie dei her i Nordfjord det er en kjarlig maate aa vise sine følelser på

43) Nei, dei vogsne brüka det vist især kjærestefolk men born sjølsagt seg imelom og.

44.) Ved konfirmasjon og aarmaalsdager

45) God Jül sa dei til Jül ~~God~~ godt Nyttar ved Nyttaar tid

Ved trüloving var det eg gratülerer.
Likeins ved Brylaupa

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

8180

46) Ved Dödsfall. Eg kondolerer min dypeste medfölelse i sorgen.

47) Ein takka den döde for kva han har vore for dei

48) Ja det er helst en lærer eller prest, som held ein avskjilstale for avdöde för denne beres av huset. ein kalla det skilla.

49) Ved aa trekke på skuldren riste på hovedet. rekke tunge osv.

50.) Vi seier dū til yngre folk. og de til de eldre

51) Ja ein seier han eller ho. i staden for dū og de

8180